

Monoteizm Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Monoteizm Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26223>

Özet

Monoteizm Ölçeği, bireylerin inanç e?ilimlerini ve tek tanr?c?l?k (tevhid) prensibine olan ba?l?l?klar?n?n gücünü psikometrik olarak ölçmek amacıyla geli?tirilm? bir araçtır. Ölçek, bu temel inanç sistemine yönelik bili?sel, duygusal ve davran??sal boyutlar? de?erlendirmeyi hedefler. 2021 y?l?nda Murat Çinici ve Mehmet K?z?lgeçit taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, özellikle din psikolojisi ve ilahiyat alanlar?nda ara?t?rma yapmak isteyen ara?t?rmac?lar için tasarlanm??tır. Ölçeğin geli?tirme süreci, yüksek düzeyde istatistiksel geçerlik ve güvenilirlik de?erleriyle desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Monoteizm, Tevhid, İnanç E?ilimi, Din Psikolojisi, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Murat ÇİNİCİ, Mehmet KIZILGEÇİT

Amaç

Monoteizm Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin **monoteistik inanç** sistemine ne ölçüde sahip oldukları ve bu inancın çe?itli yönlerine (yaratıcılık, sürekli kontrol, üphesizlik, peygamberlere iman ve ibadetin yalnızca yaratıcıya yöneltilmesi) dair e?ilimlerini belirlemektir. Bu araç, özellikle yüksekö?retim kurumlarında veya genel popülasyonda inanç düzeylerinin sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanır.

Ölçek, literatürdeki inanç ölçüm araçlarının eksikliklerini gidermeyi ve monoteizmin temel unsurlarını kapsayan kapsamlı bir psikolojik ölçüm aracı sunmayı hedeflemektedir. Bu sayede, inanç ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişkiler daha net bir şekilde analiz edilebilir.

Yapı

Ölçek, merkezine **Tevhid** (tek tanrı inancı) kavramını almaktadır. Bu yapı, genel olarak üç ana bileşeni içerir: **Bili?sel İnanç** (Yaratıcılık, evreni kontrol ettiğine dair bilgi ve kesinlik), **Duygusal Ba?l?l?k** (Yaratıcıya üphesiz inanma) ve **Davran??sal E?ilim** (Yalnızca Yaratıcıya ibadet etme ve O'nu tanıma çabası). Ölçek maddeleri, bu üç boyutun tamamını yansıttığı şekilde tasarlanmıştır.

Ölçek, bireyin dini inançlarının merkezindeki bu temel yapıyı sağlam bir şekilde ölçerek, din

psikolojisi araştırmalarında derinlikli analizler yapılmaya zemin hazırlar. Yapısal olarak, ölçeğin tek faktörlü bir yapıyı temsil ettiğini varsayılmaktadır, zira tüm maddeler güçlü bir şekilde monoteizm eğilimi etrafında toplanmaktadır.

Geçerlik

Monoteizm Ölçeği'nin yapı geçerliliği, faktör analizine uygunluk testleri ile değerlendirilmiştir. Elde edilen istatistiksel bulgular, ölçeğin yapısal olarak güçlü olduğunu göstermektedir.

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,943 olarak bulunmuştur. Bu değer, örneklem büyüklüğünün ve verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu işaret eder.

Bartlett's Küresellik Testi sonucu ise $X^2=3322,568$ ($p<.000$) olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin faktör analizi için yeterli olduğunu ve verilerin küresel bir dağılım göstermediğini kanıtlar.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı ve güvenilirliği, **Cronbach's Alpha** katsayısıyla test edilmiştir. Yüksek güvenilirlik değerleri, ölçeğin tutarlı sonuçlar ürettiğini göstermektedir.

Ölçeğin **Cronbach's Alpha** güvenilirlik katsayısı 0,97 olarak hesaplanmıştır. Psikometrik standartlara göre 0,90 üzeri değerler mükemmel güvenilirlik olarak kabul edildiğinden, 0,97 değeri ölçeğin iç tutarlılığını son derece yüksek olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinde gerçekleştirilen Faktör Analizi, Monoteizm Ölçeği'nin tek bir güçlü faktör altında toplandığını göstermiştir. KMO ve Bartlett test sonuçlarının faktör analizine uygunluğunu teyit etmesi, ölçeğin teorik olarak tek bir yapıyı (Monoteizm Eğilimi) ölçtüğünü varsayımını desteklemektedir.

Bu analiz, ölçek maddelerinin tamamının aynı temel yapıyı ölçmekte etkin olduğunu ve ölçülen yapıların psikolojik olarak anlamlı ve ayrıştırılabilir olduğunu kanıtlamıştır. Yüksek faktör yükleri, her bir maddenin genel monoteizm eğilimine güçlü bir katkı sağladığını göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Yeni bir psikometrik araç geliştirilmiştir.)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Derecelendirme: 5 maddelik Likert skalası kullanılır: 1=Kesinlikle Katılmıyorum - 5= Kesinlikle Katılıyorum. Yüksek puanlar, güçlü monoteistik eğilimi işaret eder.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetkinler ve Yükseköğretim Öğrencileri (Araştırma makalesi bağlamında genel popülasyon veya akademik örneklem)

Yaş Grubu: Belirtilmemiş olup, üniversite öğrencileri ve yetkinler için uygundur.

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmanın detayları için referans makaleye başvurulmalıdır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan, kağıt-kalem veya dijital formatta kullanılabilen bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler

Şanç, Tevhid, Tek Tanrıçlık, Geçerlik, Cronbach's Alpha, Din Bilimi, Faktör Analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Murat ÇNÇ

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: mmurat234@hotmail.com

Yazışma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler ve Kullanım Ücreti: Akademik ve araştırma amaçlı kullanım için genellikle sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım koşulları yazar tarafından belirlenir.

Test Yılı: 2021

PDF Dosyası: Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [monoteizm-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Çinici, M., ve Kızılgöçit, M. (2021). Şanç Eğilimi: Monoteizm Ölçeği. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(20), 129-151.

Makalenin orijinal bağlantısı: dergipark.org.tr

Monoteizm Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Bir yaratıcının var olduğunu biliyorum.

Yaratıcının evreni sürekli kontrol ettiğini biliyorum.

Yaratıcının varlığı konusunda şüphe yok.

Yaratıcıya ve onun peygamberlerine inanıyorum.

Yaratıcıdan başka ilah olmadığna inanıyorum.

Yalnızca Yaratıcıya ibadet etmek isterim.

Yaratıcıyı tanımak için çaba göstermek zorunda olduğumu biliyorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM